

UPRCHLÉ DANĚ

**KDO PLATÍ DANĚ
VE STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPĚ**

UPRCHLÉ DANĚ

Kdo platí daně ve střední a východní Evropě

Na vzniku této zprávy se podílely nevládní neziskové organizace z šesti střeoevropských a výchoevropských zemí. Konkrétně se jedná o tyto organizace: Bulharsko (Za Zemiata), Česká republika (Glopolis), Maďarsko (Demnet), Lotyšsko (Lapas), Polsko (IGO) a Slovinsko (Ekvilib Institute).

Výzkum byl koordinován a napsán organizací Finance Uncovered, www.financeuncovered.org

Autoři prohlašují, že všechny údaje v této zprávě jsou aktuální k 5. prosinci 2016.

Autoři: Kolektiv autorů

Překlad: Martin Micka

Vydal: Glopolis, Praha 2017

Vydavatel: Glopolis, Soukenicka 23 , 110 00 Prague 1, tel. / fax: +420 272 661 132 www.glopolis.org

© Za Zemiata, Glopolis, Demnet, Lapas, IGO & Ekvilib Institute 2017

Publikace vznikla s finanční podporou Česká rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí ČR a s finanční podporou Evropské unie. Obsah nemusí vyjadřovat stanoviska sponzorů a nezakládá odpovědnost z jejich strany.

Publikace vznikla v rámci projektu „Tax Justice Together - Mobilising European citizens to place inequality and tax justice at the heart of the European development agenda during EYD2015 and beyond“, který je financován Evropskou unií.

ISBN 978-80-87753-30-9

KDO PLATÍ DANĚ VE STŘEDNÍ A VÝCHODNÍ EVROPĚ

Úvod

Za pomoci spolupracovníků z několika zemí střední a východní Evropy (Maďarsko, Česká republika, Slovinsko, Polsko, Lotyšsko a Bulharsko) jsme se podívali na přístup, který největší společnosti v těchto státech zauímají k placení daní.

Inspirací pro naši práci byl bulharský kolega Dimitar Sabev, který výzkum v této oblasti prováděl již v roce 2015.

Dimitar si položil prostou otázku: Kolik peněz zaplatí deset největších bulharských společností na daních?

Jeho zjištění byla více než překvapivá. V roce 2015 dosáhlo deset největších bulharských firem čistého daňového bonusu. To znamená, že deset největších bulharských společností od státu dostalo formou daňových slev a úlev více peněz, než státu odvedly.

Rozhodli jsme se tento průzkum zopakovat i v ostatních pěti zemích, v nichž sídlí naši spolupracovníci: Maďarsku, České republice, Slovinsku, Lotyšsku a Polsku. Přesto, že se v těchto zemích nevyskytují podobné extrémy jako v Bulharsku, výsledky jsou přesto zajímavé. Zjistili jsme například, že jedna z nejznámějších společností v tomto regionu – Gorenje – neplatí ve své domovské zemi Slovinsku už pět let žádnou daň z příjmu. Tím se nesnažíme naznačit, že by Gorenje postupovalo jakkoli nezákonně.

Je rovněž patrné, že címsi na způsob regionálního daňového ráje se stalo Maďarsko. Vláda se rozhodla [snížit](#) hlavní sazbu daně z příjmu právnických osob na 9 %, ale největší podniky neplatí ani to. Pomocí výjimek a úlev se největším firmám v zemi daří snížit efektivní daňovou sazbu až na méně než 0,5 %.

V rámci studie jsme se rovněž zaměřili na to, jak je daňové břemeno rozděleno mezi zaměstnance, společnosti a spotřebitele.

V této oblasti jsme zjistili, že v Maďarsku se relativně nižší daňové odvody netýkají pouze největších deseti firem. Podíl, kterým maďarské podniky přispívají ze svých zisků formou daní do státního rozpočtu, je nižší než v případě fyzických osob. Daňové břemeno je místo toho v Maďarsku přeneseno na občany, kteří zde ze svých příjmů platí větší podíl prostřednictvím DPH i dalších individuálně odváděných daní.

V rámci naší studie byla Česká republika jedinou zemí, v níž je podíl příjmů státního rozpočtu z korporátní daně zhruba srovnatelný s příjmy zaplacenými jednotlivci z jejich příjmů. Ve všech ostatních zemích existuje velký rozdíl mezi částkami, jež odvádějí firmy a občané.

Doporučení

Zvýšit transparentnost v oblasti daňových pobídek a dohod

Zpráva ukazuje, že některé velké společnosti využívají výhod daňových pobídek, které jim umožňují platit nižší daně.

Zpráva sítě neziskových organizací EURODAD¹ kromě toho ukazuje, že v posledních letech dochází ke zvyšování počtu daňových dohod mezi správci daně a nadnárodními společnostmi.

Pro zlepšení politik jednotlivých národních vlád je důležité, aby veřejnost měla k dispozici všechna fakta o nákladech, jež přináší daňové pobídky, i o dohodách uzavíraných mezi vládami a nadnárodními společnostmi.

Vlády by tudíž měly pravidelně publikovat podrobné údaje o nákladech souvisejících s daňovými pobídkami a dohodách, jež uzavírají s nadnárodními společnostmi.

Podpora veřejného vykazování výsledků hospodaření po jednotlivých zemích

Tato studie přináší důkazy o tom, že ani země střední a východní Evropy nejsou imunní vůči problému přesouvání zisků nadnárodními společnostmi.

Jedním z nejúčinnějších prostředků k odhalování přesouvání zisků je povinnost firem zveřejňovat výkazy o svém hospodaření po jednotlivých zemích. To by umožnilo veřejnosti lépe pochopit, kam firmy umísťují své zisky a zda je nepřesouvají do jurisdikcí s nižší mírou zdanění.

Vlády zemí střední a východní Evropy by proto měly na evropské úrovni podporovat přijetí povinnosti zveřejňovat výsledky hospodaření společností po jednotlivých zemích².

Připojit se k evropským návrhům na zavedení Společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob

Naše studie odhalila, že firmy dokážou využívat různá daňová pravidla v jednotlivých zemích s cílem dosáhnout po daňové stránce příznivějších výsledků. Evropské země by se proto měly zavázat ke spolupráci při zajišťování rovnoprávných podmínek mezi jednotlivými státy a zavedení společných pravidel pro stanovení daňového základu. V tomto ohledu zde existuje možnost připojit se k evropským návrhům na zavedení Společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob. Země střední a východní Evropy by se měly na evropské úrovni v této debatě aktivněji angažovat.

Kdo platí daně?

Často se říkává, že v životě jsou jisté jen dvě věci: smrt a daně. Není však ani trochu jisté, kdo vlastně daně platí.

Zhruba lze říci, že existují tři typy daní³:

- daně z práce, jako např. daně z příjmu fyzických osob,
- daně z kapitálu, jako např. daň z kapitálových zisků či daň z příjmu právnických osob
- daně spotřební, daň z tabákových výrobků, prodejní daně a DPH.

Tyto daně platí různé části společnosti:

- daně z práce platí pracující lidé,
- daně z kapitálu platí jeho vlastníci (tj. akcionáři)
- spotřební daně platí spotřebitelé.

Odvody na sociální zabezpečení, které ve většině zemí tvoří značnou část daňového břemene, se mohou rozdělit mezi platby od zaměstnanců a od zaměstnavatelů, přičemž však v obou případech jde o zdanění práce.

Spotřební daně bývají často považovány za nejvíce regresivní, což znamená, že proporčně dopadají výrazněji na osoby s nižším příjmem. Je tomu tak proto, že ať už jsme chudí nebo bohatí, máme v zásadě stejnou úroveň spotřeby nutnou k běžnému životu a za spotřební koš základního zboží zaplatíme stejný objem peněz na daních.

Na druhé straně, jelikož jsou daně z příjmu a sociální pojištění často počítány procentem z příjmů, zaplatí osoby s vyššími výdělky za stejný počet pracovních hodin více než lidé z nízkopříjmové skupiny.

Přesné rozložení daňového břemene mezi spotřebitele, podniky a zaměstnance závisí pochopitelně na rozhodnutí místních vlád a parlamentů.

Region střední a východní Evropy a zdanění firem

V posledních letech se v Evropě velmi rozvíjí debata o zdanění společností, a to jak mezi politiky, sdělovacími prostředky a nevládními organizacemi, tak i mezi dalšími aktéry. Aféry LuxLeaks a PanamaPapers přispěly k výraznému zvýšení povědomí o různých způsobech obcházení daňové povinnosti využívanými nadnárodními společnostmi.

Ale zatímco v některých částech Evropy se do debaty zapojila širší část obyvatelstva, nevládní sektor i politické strany, ve střední a východní Evropě panuje v této oblasti tak trochu ticho po pěšině.

Daně s sebou ve střední a východní Evropě nesou řadu konotací, ale jen velmi zřídka kdy jsou vnímány jako skutečně spravedlivý prostředek přerozdělování pro všechny a ode všech. Veřejná debata se soustředí na formy zdanění viditelnější z hlediska voličů, tedy daně zasahující jednotlivce a spotřební daně, přičemž zdanění podniků zůstává poněkud stranou. V důsledku se tak stal synonymem daňové debaty především boj proti podvodům s daní z přidané hodnoty (DPH), což je nejméně progresivní forma zdanění. Obcházení korporátní daně ani daňové úniky velkých firem v tomto regionu obvykle příliš velký zájem veřejnosti nebudí.

Většina vlád zemí tohoto regionu zastává postoj, který podporuje a podněcuje zahraniční investice pod příslibem vzniku pracovních míst, přílivu kapitálu, regionálního rozvoje atp. Část důvodů vyplývá rovněž ze specifického geopolitického prostředí tohoto regionu. Jakkoli nelze úplně zobecňovat, některé charakteristiky mají tyto státy společné: mnohé z nich získaly nezávislost a vrátily se k liberální demokracii a tržnímu hospodářství teprve nedávno, od počátku 90. let v nich probíhala postupná transformace a otevírání se světovým trhům, mnohé z těchto států stojí relativně na periferii EU, u některých došlo k postupnému oslabení veřejných služeb atp.

Tyto specifické historické a kulturní podmínky mají za následek, že řada obyvatel regionu si debatu na téma spolupráce v oblasti daňové politiky vykládá jako nepřátelský útok na suverenitu států a trhů. Zároveň v rámci EU i ve střední a východní Evropě koexistuje řada odlišných daňových jurisdikcí, což komplikuje daňové výkaznictví a otevírá prostor různým kličkám, kterých se také zhusta využívá.

Vzhledem k narůstající pozornosti, kterou občanská společnost věnuje tématu férových daní, se začíná po celé EU ozývat jasné volání po soudržnějším a koordinovanějším daňovém systému. Potřeba harmonizace daňových pravidel je vyšší než kdy dříve, a to především v oblasti vyšší transparentnosti. Jsou-li informace o dění v oblasti mezinárodních a podnikových daní veřejně přístupné, může být kritika i hledání alternativ kvalifikovanější.

Dále je třeba přijmout opatření, která by ukončila erozi daňové základny a přesouvání zisků⁴, jak se označuje přesměrování zisků do zemí s nižším zdaněním, jež je motivováno snahou firem snížit částky, které musí na daních skutečně zaplatit. V neposlední řadě by měl zájem politiků i veřejnosti o daňovou agendu vést k vytvoření mezivládního daňového orgánu na globální úrovni. Jakkoli existují v současnosti určité obavy z toho, zda tento krok neoslabí suverenitu národních států v daňové oblasti, užitek plynoucí z mezinárodní spolupráce, do které jsou zapojeni všichni, ne jen někteří, je zřejmý: silnější veřejný sektor, lepší veřejné služby a rovnoměrnější rozložení daňového břemene v rámci populace.

Tato zpráva bere ohled jak na regionální zvláštnosti, tak i na širší kontext. Přesto, že se region střední a východní Evropy pochopitelně liší od Evropy západní, má s ní zároveň také řadu podobností, a to především v tom, jaké dopady má neefektivní a zastaralý mezinárodní daňový systém na výběr daní. Proto je zásadní hledat i z perspektivy střední a východní Evropy možné alternativy a zajistit, aby se o nalezených možnostech vedla diskuse. Otevře-li se střední a východní Evropa debatě o férových daních a přispěje-li svými zkušenostmi, existuje naděje, že i EU, OECD a OSN začnou naslouchat jejímu hlasu.

Obecná zjištění

Náš výzkum ukazuje, že snížení daní pro firmy a osoby s vysokými příjmy se ve skutečnosti projevuje především přesunem daňového břemene na běžné občany. Nepotvrzuje tak teorii, kterou prosazují někteří ekonomové, že nízká a rovná sazba daně z příjmu právnických osob povede díky rozvoji hospodářské aktivity k vyššímu výběru daní. Tlak na nízké a rovné daně vede k disproporčně vysokému daňovému zatížení zboží a služeb oproti průměru OECD. Stejná daňová sazba uplatňovaná na osoby s nízkými i vysokými příjmy také posiluje příjmovou nerovnost.

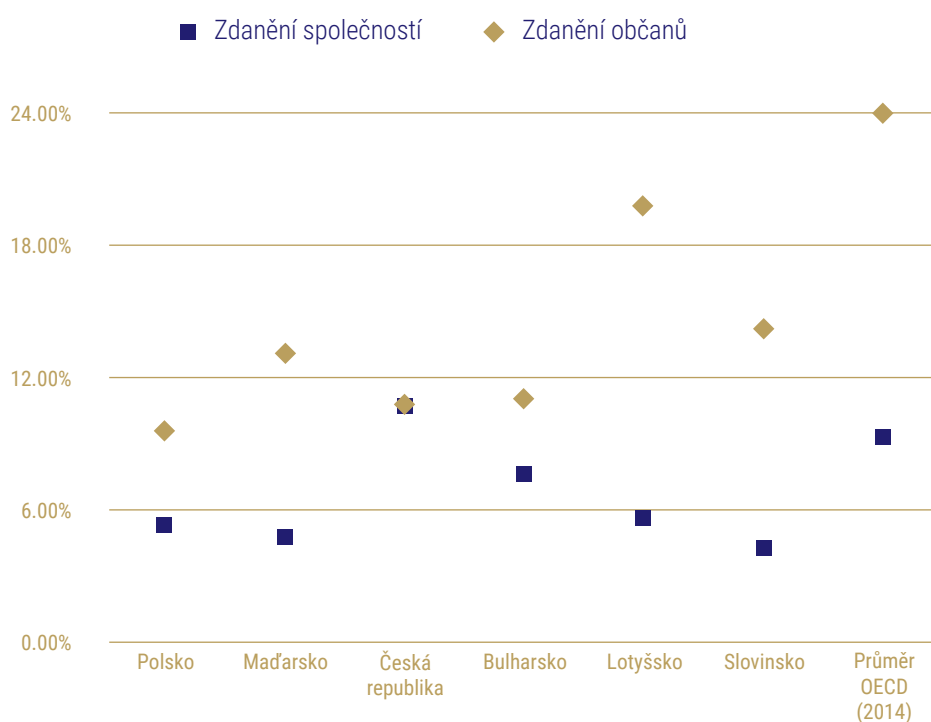
Tento problém si vlády zemí střední a východní Evropy uvědomují čím dále více a první země, které zavedly rovnou daň, ji nyní opět začínají opouštět.

Obecně jsme dospěli ke zjištění, že procentní podíl korporátních daní na celkovém HDP šesti studovaných zemí je výrazně nižší, než je tomu u průměru OECD. Jedině Česká republika vybírá větší než průměrný podíl podnikových daní oproti průměru 35 členských zemí OECD.

Tento rozdíl pak jednotlivé země kompenzují tím, že vybírají více na daních z příjmu od jednotlivců, kteří tak přispívají do státního rozpočtu více než firmy. Děje se tak ještě před zohledněním dalších daní, které jednotlivci odvádějí z práce či spotřeby, jako například sociálního pojištění a DPH.

Zemí s nejmenším rozdílem mezi celkovým příspěvkem firem a jednotlivců je Česká republika, kde tento rozdíl činí méně než 1 %. V Lotyšsku tento rozdíl naopak dosahuje 14 %.

Procentní podíl korporátních daní na celkových daňových příjmech a procentní podíl daní od fyzických osob na celkových daňových příjmech

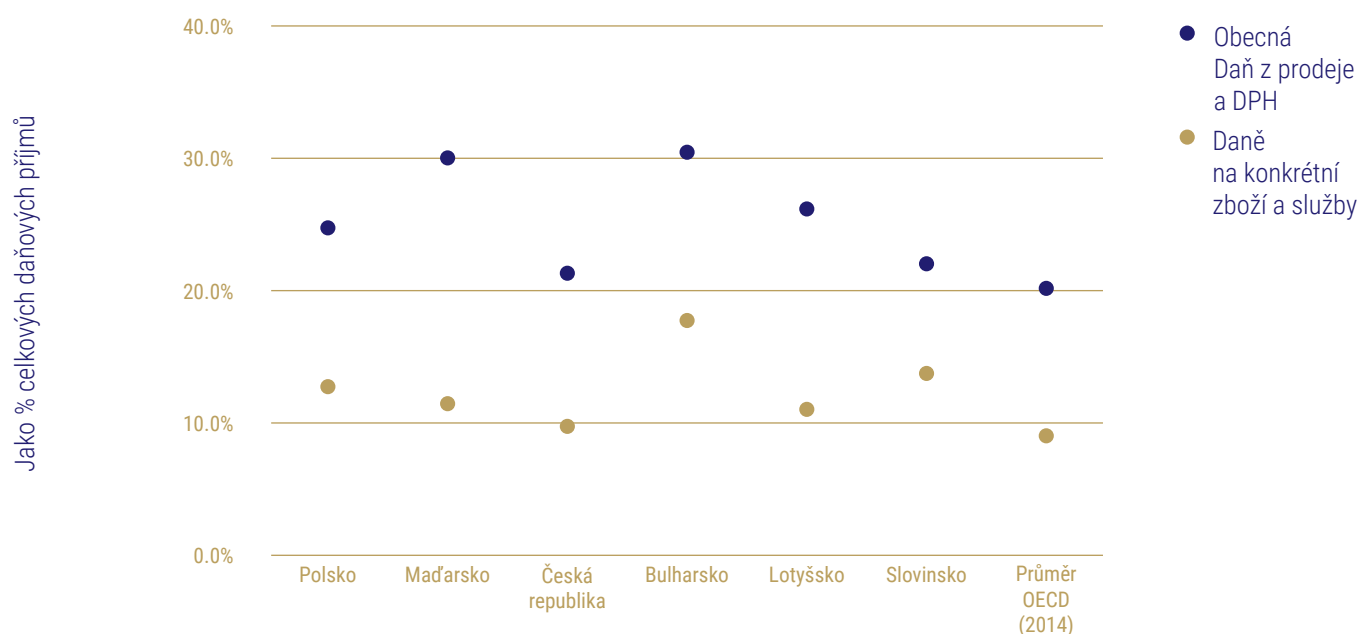
2015

Při srovnání s průměrem OECD můžeme pozorovat, že i v rámci této organizace existují značné rozdíly mezi objemem přímých daní odváděných jednotlivci a firmami.

Podíváme-li se pak na absolutní čísla, vidíme, že ve všech sledovaných zemích kromě ČR přispěly firmy ve vztahu k celkovým daňovým příjmům méně, než činí průměr OECD.

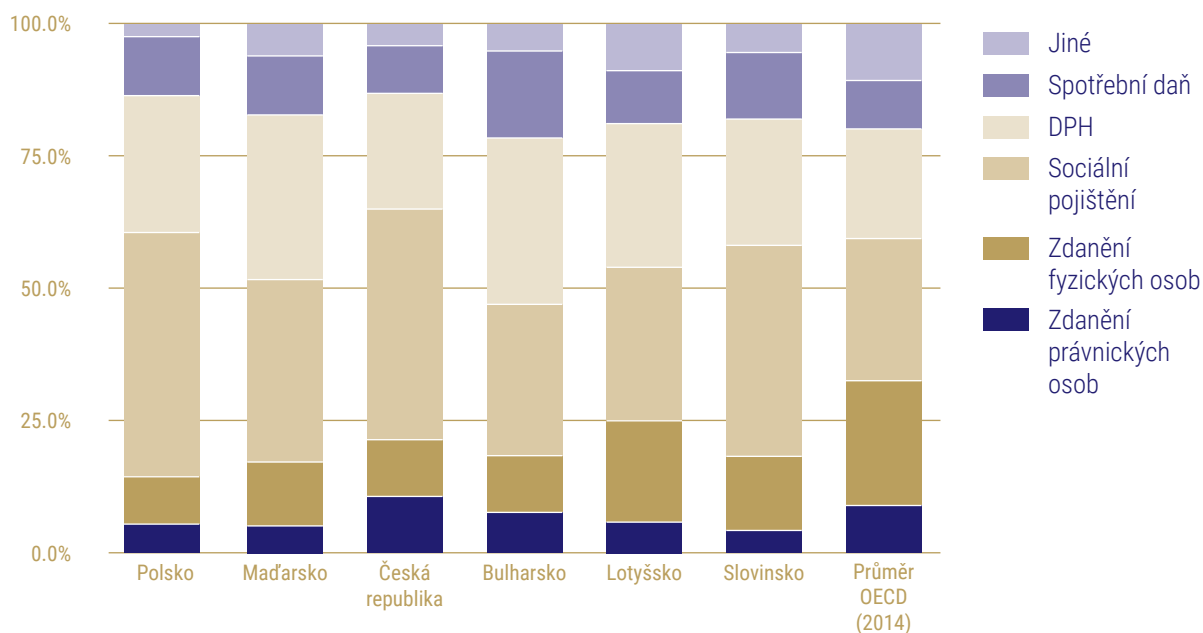
Vlády proto musí vybrat více prostředků od spotřebitelů formou DPH, prodejních a spotřebních daní. U každé ze zemí, jimiž jsme se zabývali, byl objem daňových příjmů z daní zatěžujících spotřebu vyšší, než činí průměr OECD. V ČR a Slovinsku však byl tento rozdíl pouze minimální.

Zdanění zboží a služeb oproti průměru OECD

V grafu níže jsme nastínili daňovou strukturu každé země, z níž je patrné, kolik každá z nich vybere na daních ze spotřeby, práce a podnikových zisků.

Daňová struktura zemí střední a východní Evropy

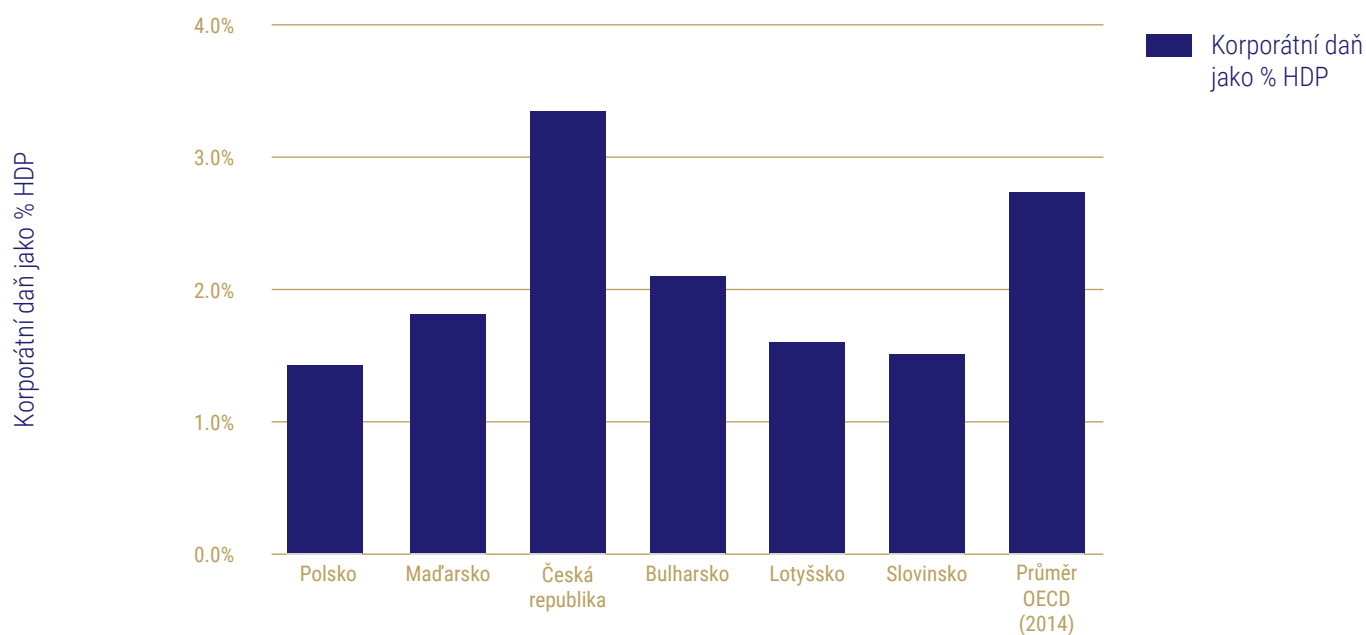

2015

V následujícím grafu srovnáváme podíl zaplacené daně z příjmu právnických osob na HDP. To nám umožňuje pochopit, jak velký je příspěvek firem v kontextu ostatní ekonomické aktivity.

I zde vykazuje Česká republika za rok 2015 relativně vyšší příjem ze zdanění firem než ostatní státy, a to navzdory obdobným sazbám daně. Polsko má například podobnou sazbu daně z příjmu právnických osob, přitom však výběr daně z tohoto titulu je v porovnání k HDP nižší.

Příjem ze zdanění firem jako % HDP

2015

Metodika analýzy daňové zátěže v zemích střední a východní Evropy

Statistické údaje za jednotlivé státy v této zprávě vycházejí u ČR, Maďarska, Lotyšska a Slovinska ze statistické databáze OECD. Přesto, že i Polsko je členem OECD, jeho údaje za rok 2015 nebyly v databázi OECD k dispozici. U Polska a Bulharska jsme proto využili údajů z webových stránek příslušných ministerstev financí. Veškeré údaje uváděné v této zprávě jsou vypočteny na základě oficiálních dat.

Databáze OECD obsahuje definice daní, které se liší od definic používaných v některých zemích. Například definice OECD pro celkový výnos z daní zahrnuje i příspěvky na sociální pojištění, zatímco polské ministerstvo financí tuto položku do svých údajů nezahrnuje. V případě Polska jsme se proto snažili zajistit co nejlépe srovnatelná data a do celkového objemu vybraných daní jsme údaje za sociální odvody zahrnuli sami.

Průměrné údaje za OECD pocházejí z roku 2014, protože výsledky OECD za rok 2015 nebyly v době, kdy jsme tuto zprávu psali, k dispozici. Průměry OECD se však meziročně příliš nemění, takže jsme toto srovnání považovali za platné.

U objemu daní odvedených jednotlivci a firmami jsme využili širších údajů z databáze OECD s cílem obsáhnout jak daně ze zisku, tak i z příjmů a výnosů z kapitálu. Používali jsme proto údaje o zaplacených daních ze zisku a kapitálových výnosů, a ne pouze výnosy z daně z příjmu právnických osob.

U nepřímých daní jsme rovněž využili širších kategorií v databázi OECD. Namísto údajů o DPH či daně z prodeje jsme využili kategorii obecných daní ze zboží a služeb. Důvod k tomu byl ten, že DPH a daň z prodeje se často užívají pro stejný druh daně: v některých zemích neexistuje daň z prodeje, zatímco v jiných zase nemají DPH. Díky využití širší definice jsme byli schopni postihnout daně uvalené na zboží a služby, které zvyšují spotřebitelské ceny. To samé platí i u daní na konkrétní zboží či služby, které tak zohledňují veškeré konkrétní daně, jako například daně z alkoholu či tabákových výrobků.

Údaje o daňových sazbách v jednotlivých zemích vycházejí z databáze OECD nebo materiálů vydávaných společnostmi, jako například daňová ročenka Deloitte.

Výběr zkoumaných společností - první desítka

Statistiky za deset největších nefinančních firem byly shromážděny organizacemi Glopolis, Demnet, Za Zemiata, Lapas, Ekvilib a IGO, které působí v jednotlivých zemích, na něž se zaměřuje tato studie. Každý z těchto partnerů měl za úkol připravit seznam deseti největších firem v dané zemi podle výnosů. Tyto seznamy často vznikly na základě žebříčků vydávaných specializovanými médii.

Každá z partnerských organizací měla dále za úkol o každé ze společností shromáždit určité konkrétní údaje, jako např. výnosy, hrubý zisk, zisk před zdaněním a daň. Tyto údaje byly následně zadány do jedné tabulky, což umožnilo srovnávat mezi jednotlivými firmami i zeměmi.

Tyto údaje pocházejí z veřejně přístupných účetních závěrek jednotlivých společností.

Následně proběhly další výzkumy ohledně firem, které v několika různých letech vykazovaly odlišné (efektivní) sazby daně, od sazby statutární, která je daná zákonem. Tento výzkum zahrnoval studium poznámek v rámci výročních účetních závěrek.

Kdo platí daně v České republice

Sazba daně z příjmu právnických osob = 19 %

HDP	4 554 615 000 000 Kč
Celkové daňové příjmy	1 524 423 000 000 Kč
Daně ze zisků firem	162 100 000 000 Kč
Přímé daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	164 500 000 000 Kč
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	33,47 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	10,63 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	10,79 %
Příspěvky na sociální pojištění	659 700 000 000 Kč
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	43,28 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	333 274 000 000 Kč
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	21,86 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	154 100 000 000 Kč
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	10,11 %

Česká republika

Česká republika si v rámci studované skupiny vedla nejlépe v následujících oblastech:

- 1) objem daně vybrané od právnických osob,
- 2) objem daně z příjmu právnických osob jako procento z celkových daňových výnosů a
- 3) objem daně z příjmu právnických osob jako procento z HDP.

Je to také jediná země ze studované skupiny, která v posledním zmiňovaném parametru dosáhla vyšších hodnot než je průměr OECD.

Kromě toho je zde rovněž minimální rozdíl mezi objemem přímých daní ze zisku vybraných od firem a jednotlivců. Tím se ČR odlišuje od ostatních zemí ve skupině i od OECD.

Zajímavé rovněž je, že ČR má ve studované skupině zemí jedny z nejvyšších sazeb daně, což by mohlo vést k závěru, že snižování daňových sazeb nemusí nutně vést k vyšším výnosům z daně z příjmu právnických osob.

Firemní výkaznictví

V ČR jsou podle všeho značné problémy v oblasti vykazování výsledků hospodaření firem. Čtyři společnosti z desítky firem s nejvyšším obrátem v roce 2015 v době přípravy tohoto textu dosud neodevzdaly svou účetní závěrku. Proto tabulka pro Českou republiku, na rozdíl od ostatních zemí analyzovaných v této studii, obsahuje údaje za rok 2014.

České zákony požadují, aby společnosti odevzdávaly své účetní závěrky do konce následujícího roku po skončení příslušného účetního období. To znamená, že je-li datum účetní závěrky na konci roku 2015, nemusí firmy své výkazy odevzdat dříve než koncem roku 2016. To je mnohem později než v řadě jiných zemí a komplikuje se tím hodnocení.

V říjnu 2016 doposud své účetní závěrky za rok 2015 do obchodního rejstříku neodevzdaly společnosti Foxconn, Unipetrol, Bosch group CR, Ahold a Lidl. Unipetrol, jako veřejně obchodovaná společnost, již výsledky zveřejnil na svých webových stránkách. AHOLD dosud neodevzdal ani výsledky za rok 2014. AHOLD uvádí, že v důsledku fúze s jinou společností došlo ke sjednocení finančních roků do jednoho účetního období. Výsledkem je, že ke konci roku 2015 (odevzdání do konce 2016) budou podány účetní závěrky za dva roky (2014 a 2015). AHOLD zdůrazňuje, že společnost přitom postupuje přesně podle českých zákonů o účetnictví.

První jedenáctka

Jedenáct největších společností v ČR⁵ vykazalo průměrnou daňovou sazbu 21,68 %, což je o něco více než kolik činí statutární sazba. Při pohledu na údaje jednotlivých firem však můžeme nalézt určité odchylky. V roce 2014 činila daňová povinnost RWE 46 % dosažených zisků. Společnost však v předchozích letech zaplatila významně méně, než činila zákonem stanovená sazba, takže tento rozdíl by mohl mít souvislost s tím, že firma dříve zaplatila na daních méně a v roce 2014 doplácela rozdíl. I další společnosti zaplatily méně, než činí statutární sazba. Níže se snažíme vysvětlit některé možné příčiny.

2014	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
ŠKODA AUTO, a.s.	299 318 000 000 Kč	21 349 000 000 Kč	2 928 000 000 Kč	7,13 %	13,71 %
ČEZ, a.s.	201 751 000 000 Kč	28 656 000 000 Kč	6 244 000 000 Kč	14,20 %	21,79 %
AGROFERT, a.s.	166 772 035 000 Kč	7 670 753 000 Kč	1 672 585 000 Kč	4,60 %	21,80 %
RWE Supply&Trading CZ, a.s.	146 075 223 000 Kč	3 251 640 000 Kč	1 507 823 000 Kč	2,23 %	46,37 %
FOXCONN CZ s.r.o.	125 099 465 000 Kč	1 524 211 000 Kč	106 349 000 Kč	1,22 %	6,98 %
Energetický a průmyslový holding, a.s.	100,900,000,000 Kč	19 799 104 196 Kč	6, 193, 039, 578 Kč	19,62 %	31,28 %
UNIPETROL, a.s.	124 229 000 000 Kč	-1 362 000 000 Kč	-806 000 000 Kč	-1,10 %	N/A
České dráhy, a.s.	36 736 949 000 Kč	542 980 000 Kč	386 774 000 Kč	1,48 %	71,23 %
O2 Czech Republic a.s.	37 372 000 000 Kč	4 505 000 000 Kč	990 000 000 Kč	12,05 %	21,98 %
Lidl Česká republika v.o.s.	34 123 532 000 Kč	2 600 000 000 Kč	0 Kč	7,62 %	0,00 %
METROSTAV a.s.	39 577 391 000 Kč	547 111 000 Kč	94 099 000 Kč	1,38 %	17,20 %
Celkem/průměr	1 311 954 595 000 Kč	89 083 799 196 Kč	19 316 669 578 Kč	6,40 %	21,68 %

Foxconn

Společnost Foxconn zaplatila na dani relativně málo, přičemž podle našeho výzkumu již řadu let systematicky platí méně než ostatní společnosti z první jedenáctky v ČR. Zdá se, že je to v důsledku investičních pobídek. Ve své výroční zprávě za rok 2011 společnost Foxconn uvedla, že v roce 2011 získala speciální pobídku na zahájení nové výroby. Zároveň také obdržela desetiletou daňovou pobídku v roce 2009.

Unipetrol

Přesto, že analyzované společnosti v ČR obecně dosáhly v odvádění daní lepších výsledků, existují určité případy, které vyvolávají podezření z účelového přesouvání zisků z ČR do zahraničních společností.

Unipetrol je součástí polské skupiny Orlen. Společnost provozuje v ČR rafinérie, vlastní čerpací stanice a vyrábí plasty. V posledních čtyřech letech vykázala společnost v ČR ztrátu.

Skupina Orlen jako celek ale ve ztrátě není. PKN Orlen je největší polskou firmou podle obrátu a v roce 2015 dosáhla zisku přibližně 3,5 mld. zlotých. Zisková marže byla v roce 2015 asi 4 % a společnost vykázala v letech

2011 až 2015 zisk. Jedinou výjimkou byl rok 2014, kdy vinou propadu cen ropy dosáhla ztráty.

Mezi společnostmi Unipetrol a skupinou Orlen probíhá řada transakcí. Například v roce 2013 ukazuje účetní závěrka, že společnost od PKN Orlen nakoupila zboží a služby v hodnotě 57 mld. Kč. To je více než polovina obrátu dosaženého firmou v tomto roce (99,4 mld. Kč). Takto vysoký objem vnitropodnikových transakcí mezi propojenými právními osobami s sebou nese vysoké riziko přesouvání zisků.

Orlen drží 60 % akcií Unipetrolu, přičemž dalších 20 % vlastní kyperská společnost Paulinino, vytvořená za účelem správy investic anonymních investorů.

Unipetrol přijal námi prezentované údaje a nevydal žádné další prohlášení.

Lidl

Data vykazovaná společnostmi Lidl představují v rámci srovnání s ostatními zkoumanými společnostmi anomálii. Lidl v rámci ČR funguje jako speciální typ společnosti: jde o veřejnou obchodní společnost (v.o.s.). V případě této formy společnosti neplatí daň ze zisku sama společnost, ale společníci, kteří firmu vlastní.

Tento druh společnosti bývá typicky využíván pro odborně zaměřené firmy, jako jsou architektonická studia, právnícké či konzultantské kanceláře. Velká obchodní společnost fungující pod touto právní formou je velmi neobvyklá. Žádná další společnost v ostatních zkoumaných zemích neměla podobnou právní formu.

Lidl má v ČR dva společníky. Německou společnost Beteiligungs GmbH a českou společnost Lidl Holding s.r.o.

Autorům zprávy se podařilo dohledat společenskou smlouvu mezi Beteiligungs a Lidl Holdings, v níž je klauzule o dělení zisku, která uvádí, že 99,99 % zisků Lidlu v ČR odchází do Německa a pouze 0,01 % zůstává v ČR.

Když jsme však tuto informaci předložili společnosti Lidl, její zástupci odpověděli, že německý společník je daňovým rezidentem v ČR a platí v zemi daně. V roce 2014 zaplatili dva společníci na daních do českého rozpočtu 504 694 930 Kč, což vzhledem k zisku společnosti odpovídá daňové sazbě přibližně 19,5 %.

Kdo platí daně v Maďarsku

Sazba daně z příjmu právnických osob 10 % ze zisků pod 500 mil. forintů a 19 % ze zisků nad 500 mil. forintů.

HDP	33 999 000 000 000,00 Ft
Celkové daňové příjmy	13 280 871 000 000,00 Ft
Daně ze zisků firem	625 196 000 000,00 Ft
Přímé daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	1 688 645 000 000,00 Ft
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	39,06 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	4,71 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	12,71 %
Příspěvky na sociální pojištění	4 428 900 000 000,00 Ft
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	33,35 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	4 082 900 000 000,00 Ft
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	30,74 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	1 581 200 000 000,00 Ft
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	11,91 %

Navzdory pověsti země s velmi nízkým zdaněním se maďarské vládě daří vybírat na daních velký objem prostředků. Vyjádřeno procentem z DPH vybírá Maďarsko na daních více než sousední země. Podíl korporátních daní na celkových příjmech je však poměrně malý. Daňové břemeno fyzických osob v podobě daně z příjmu či DPH je proto větší. Odvody na sociální pojištění jsou v Maďarsku vyšší pro zaměstnavatele (27 %) než zaměstnance (18,5 %).

První jedenáctka

Náš výzkum odhalil v Maďarsku některé zajímavé skutečnosti.

Maďarsko je daňovým rájem střední a východní Evropy. Maďarská vláda nedávno oznámila, že země se chystá snížit sazby daně z příjmu právnických osob z 19 % (10 % u menších firem) na 9 %. To se jeví jako zbytečné, protože z naší studie vyplývá, že většina společností první jedenáctky již nyní platí v Maďarsku na daních pouhé 1 % ze zisku nebo i méně. V průměru největší maďarské společnosti v roce 2015 zaplatily na dani z příjmu pouze 0,35 %. Výjimku tvoří Samsung, který v roce 2015 odvedl na dani 16 % svého zisku.

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
GE Infrastructure CEE Holding Kft.	0 Ft	2 865 595 000 000Ft	68 000 000 Ft	není dostupné	0,0024 %
MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. (MOL Hungarian Oil and Gas Company)	1 887 477 000 000 Ft	190 072 000 000 Ft	70 000 000 Ft	-10,07 %	
Audi Hungaria Motor Kft	2 610 668 998 880 Ft	138 316 063 200 Ft	0 Ft	5,30 %	0,00 %
Mercedes-Benz Manufacturing Hungary Kft.	1 064 867 889 600 Ft	20 942 091 840 Ft	342 240 160 Ft	1,97 %	1,63 %
Samsung Electronics Magyar Zrt.	758 586 000 000 Ft	28 407 000 000 Ft	4 522 000 000 Ft	3,74 %	15,92 %

Magyar Suzuki Zrt. (Magyar Suzuki Corporation)	618 577 953 600 Ft	18 301 237 760 Ft	215 926 926 Ft	2,96 %	1,18 %
Wizz Air Hungary Kft.	492 606 646 400 Ft	71 623 625 040 Ft	726 751 520 Ft	14,54 %	1,01 %
Flextronics International Kft.	508 350 320 000 Ft	3 675 402 560 Ft	5 009 920 Ft	0,72 %	0,14 %
MVM Magyar Villamos Művek Zrt. (MVM Hungarian Electricity Ltd.)	12 364 000 000 Ft	24 365 000 000 Ft	66 000 000 Ft	197,06 %	0,27 %
Robert Bosch Elektronika Kft.	459 030 788 800 Ft	13 468 856 800 Ft	497 234 560 Ft	2,93 %	3,69 %
Hankook Tire Magyarorszá	220 148 000 000 Ft	57 667 000 000 Ft	4 258 000 000 Ft	26,19 %	7,38 %
Celkem	8 632 677 597 280 Ft	3 052 289 277 200 Ft	10 771 288 960 Ft	35,36 %	0,35 %

Obecně lze říci, že velké firmy v Maďarsku přispívají do státního rozpočtu oproti malým společnostem relativně málo.

Výnosy deseti největších maďarských společností dosahují 25 % HDP země. Když se však podíváme na daně, zjistíme, že jejich podíl na celkovém objemu daní vybraných ze zisku právnických osob činí pouhých 2 %.

Aby bylo možno dosáhnout takto nízkých sazeb, musela maďarská vláda těmto firmám poskytnout řadu daňových úlev a odpisů. Nejznámější z nich je pravděpodobně sportovní daňový odpis, který firmám umožňuje odečíst z daňového základu platby ve prospěch sportovních týmů. Množství peněz, jehož vrácení si takto společnosti nárokují, je vyšší než zaplacená částka, což znamená, že společnosti od státu dostávají podporu za to, že sponzorují sportovní kluby.

General Electric

V roce 2015 obdržela společnost GE Infrastructure CEE obrovskou sumu 3 bilionů forintů (8,9 mld. eur) od jiných částí skupiny GE, z níž zaplatila na daních pouze 0,002 %. To, že firmy nemusí odvádět daně z dividend od společností, jež plně vlastní, je však poměrně časté.

Společnost zdůrazňuje, že jiné dceřiné společnosti GE v Maďarsku vydaly na průmyslové aktivity v zemi 300 mld. forintů.

Výrobci

Navzdory nízkým sazbám daně se zdá, že i v Maďarsku existují důkazy pro přesouvání firemních zisků ze země. Velké nadnárodní společnosti jako Audi, Suzuki a Mercedes Benz mají v Maďarsku rozsáhlé závody. Prakticky všechny z nich platí na daních méně, než činí statutární sazba. Je zajímavé, že tyto společnosti dosahují v Maďarsku rovněž relativně malého zisku.

Podívali jsme se na provozní marže velkých výrobních firem se sídlem v Maďarsku a srovnali jsme je s provozními zisky dosahovanými u stejných podnikatelských činností na globální úrovni. Zjistili jsme, že maďarské provozy nadnárodních firem dosahují bez výjimky nižšího zisku, než jaký nadnárodní společnost vykazuje v mezinárodním měřítku.

Firma	Provozní marže globálně	Provozní marže Maďarsko
Audi	8,28 %	5,30 %
Mercedes Benz Cars	9,46 %	1,97 %
Bosch	6,50 %	2,93 %
Suzuki	5,95 %	2,95 %
Samsung	13,16 %	3,74 %

Mohlo by to být i tím, že firemní náklady jsou v Maďarsku vyšší než jinde na světě. Podobné nesrovnalosti jsme našli i v jiných zemích a může tak jít o příznak toho, že společnosti přesouvají své zisky pomocí převodních cen.

Kdo platí daně v Bulharsku

Sazba daně z příjmu právnických osob = 10 %

HDP	88 571 000 000 leva
Celkové daňové příjmy	24 855 600 000 leva
Daně ze zisků firem	1 860 400 000 leva
Příjmy daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	2 731 200 000 leva
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	28,06 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	7,48 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	10,99 %
Příspěvky na sociální pojištění	6 947 100 000 leva
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	27,95 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	7 740 000 000 leva
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	31,14 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	4 525 000 000 leva
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	18,21 %

Podíváme-li se na daňovou strukturu Bulharska, vidíme, že společnosti jako celek odvádí na daních ze zisku více než v jiných zemích zařazených do naší studie a panuje zde rovněž přibližná rovnováha mezi objemem zaplaceným z příjmů společnostmi a jednotlivci. Příspěvky na sociální pojištění jsou rovněž poměrně nízké.

Relativně nízký objem daní, které fyzické osoby zaplatí ze svých příjmů, je dorovnán formou nepřímých daní. Ve srovnání s jinými zeměmi zařazenými do této studie vybírá Bulharsko formou spotřebních daní, zdanění konkrétních položek jako alkoholu či tabáku a také prostřednictvím DPH více než jakákoli jiná země. Tyto daně pochopitelně zvyšují životní náklady a obecně se považují za regresivnější než přímé daně.

První desítka

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
Lukoil Neftohim	5 018 494 000 leva	-143 036 000 leva	-20 989 000 leva	-2,85 %	Nelze vypočítat
Aurubis Bulgaria	4 193 984 000 leva	242 934 000 leva	23 958 000 leva	5,79 %	9,86 %
National Electricity Company	3 200 564 000 leva	-203 968 000 leva	-175 914 000 leva	-6,37 %	Nelze vypočítat
Lukoil Bulgaria	2 997 370 000 leva	-6 458 000 leva	-291 000 leva	-0,22 %	Nelze vypočítat
Kaufland Bulgaria	1 487 325 000 leva	92 021 000 leva	9 717 000 leva	6,19 %	10,56 %
CEZ Electro Bulgaria	1 401 593 000 leva	9 771 000 leva	1 090 000 leva	0,70 %	11,16 %
Bulgargaz	1 399 550 000 leva	23 863 000 leva	3 498 000 leva	1,71 %	14,66 %
OMV Bulgaria	1 024 522 000 leva	37 332 000 leva	3 814 000 leva	3,64 %	10,22 %
Express Logistic and Distribution	990 594 000 leva	-426 000 leva	83 000 leva	-0,04 %	-19,48 %
Saxa	942 381 000 leva	18 222 000 leva	1 885 000 leva	1,93 %	10,34 %
Total	22 656 377 000 leva	213 291 000 leva	-156 118 000 leva	0,94 %	-73,19 %

Velká firma v Bulharsku = žádné daně

Dimitar Sabev⁶

Deset největších bulharských společností podle obrátu zaplatilo v roce 2015 dohromady 44 milionů leva (přibližně 608 milionů Kč) na podnikových daních. Jde o relativně nízký příspěvek do státního rozpočtu.

Suma příjmů deseti největších společností v Bulharsku odpovídá přibližně jedné čtvrtině HDP, daňové odvody těchto firem však tvoří pouhá 2,3 % celkově vybrané daně z příjmu právnických osob za minulý rok.

To je pouze polovina neveselého příběhu, protože desítka největších bulharských firem je zároveň, přísně vzato, naopak příjemcem daní. Zákony, jimiž se řídí výběr daně z příjmu právnických osob, umožňují odpis minulých ztrát z daňového základu, přičemž v Bulharsku existuje řada společností, které řadu let vykazují ztrátu. Tyto ztráty si pak stále odepisují a mění je tak v podniková aktiva. Tímto způsobem se účetním desítky největších podniků podařilo za rok 2015 vykázat 156 milionů leva daňový bonus. Velké korporace jsou státem ve státě.

Největším příjemcem takovýchto daňových bonusů je ale sám stát, neboť za většinou ztrát dosažených v Bulharsku v roce 2015/16 stojí bulharská Národní elektrárenská společnost.

Některé firmy podnikající v Bulharsku využívají ke snižování svých daní a zisků velmi rozmanitých technik. Některé společnosti uvádějí obrovské výdaje na externě poskytované služby, jako jsou konzultace a manažerské poplatky ve výši tisíců eur za den.

Vlastníci firmám poskytují „úvěry“ a následně vybírají 10% úrok. Některé maloobchodní řetězce vlastní obchody prostřednictvím propojených firem a následně platí (samy sobě) nájem, který je podstatně vyšší než tržní výše. Jiní platí obrovské sumy za své obchodní známky, které jsou často ve vlastnictví offshore společností, přičemž zisky přesouvají přes Lichtenštejnsko, nebo Britské panenské ostrovy.

Rozpoznali jsme, že v mnoha případech společnosti obcházející daně využívají dceřiné společnosti, které jsou v rámci koncernu situované „nad“ a „pod“ příslušnou bulharskou výrobní společností. Tyto dceřiné společnosti často dodávají drahé součástky a materiály a vybírají vysoké poplatky za distribuci.

Zveřejňování podnikových informací

Za zmínku stojí rovněž fakt, že transparentnost ohledně daní je v Bulharsku relativně vysoká. Obchodní rejstřík poskytuje komplexní a dostupné údaje o finančních výsledcích společností.

Případ Bulharska však ukazuje, že samotná transparentnost nevede automaticky k lepší veřejné analýze a debatě. Prostřednictvím zadávání či stahování reklamy dokážou totiž největší společnosti ovládat informace o daních v celostátních sdělovacích prostředcích.

Národní daňový úřad má strach, aby nevyplašil zahraniční investory. A politici z pravé i levé části spektra přijímají status quo země s nejnižšími přímými daněmi v EU. Politici podle všeho nevidí, že obcházení daní a daňové úniky jsou věci, proti které stojí za to bojovat. Přesto, že břemeno nepřímých daní je v Bulharsku mnohem vyšší, než činí průměr EU, veřejnost je vůči nespravedlnostem apatická.

Těchto volných pravidel bulharského daňového systému využívá řada nadnárodních firem. Jedinečný je však mezi nimi případ společnosti Lukoil Bulgaria. Ruský ropný gigant je největší společností v Bulharsku. Za posledních deset let zde však vykázal ztrátu 1,7 mld. leva (přibližně 23,5 mld. Kč) a celkem předvídatelně neodvedl v zemi ani leva na daní z příjmu. Zároveň však ve svém domovském Rusku společnost vykazovala vysoké zisky a tím i velké daně. Daně zaplacené firmou v Rusku z titulu daně z příjmu právnických osob dosáhly za jediný rok přibližně 1,5 mld. amerických dolarů (přibližně 38 mld. Kč).

Lukoil na naši žádost o vyjádření nereagoval.

Celkový obraz daní je v Bulharsku dosti bezútešný: je-li firma velká, nemusí se s daněmi obtěžovat. Cenou za kličky v odvodech do veřejných rozpočtů využívané vynalézavými velkými podniky je vyšší daňová zátěž, kterou nese široká (a netečná) veřejnost.

Kdo platí daně v Polsku

Sazba daně z příjmu právnických osob = 19 %

HDP	1 798 302 000 000 zł
Celkové daňové příjmy	484 293 000 000 zł
Daně ze zisků firem	25 813 386 000 zł
Přímé daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	45 040 043 000 zł
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	26,93 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	5,33 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	9,30 %
Příspěvky na sociální pojištění	221 673 000 000 zł
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	45,77 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	123 120 798 000 zł
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	25,42 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	62 808 633 000 zł
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	12,97 %

Polský daňový systém spoléhá nejvíce ze zemí zahrnutých v této studii na odvody sociálního pojištění. Je také relativně závislejší na nepřímých daních, spotřebních daních a DPH než na daních přímých. Jak společnosti, tak i občané platí do státního rozpočtu relativně méně formou daně z příjmů, která je považována za progresivnější formu zdanění, neboť bohatší lidé platí více než chudí. Naopak DPH je považována za regresivnější daň, která více zatěžuje nízkopříjmové skupiny obyvatelstva.

Společnosti obecně v Polsku platí relativně nízké daně. Daně odvedené firmami tvoří 5,3 % všech daňových příjmů v zemi, což je vedle Maďarska druhá nejnižší hodnota. To, ve spojení s celkově nižší daňovou základnou v Polsku, znamená, že korporace v zemi odvádějí formou přímých daní ve vztahu k HDP nejmenší díl ze všech zkoumaných zemí.

První desítka

Pro deset největších společností z hlediska obrátu je typická nízká míra zisku. V roce 2015 činila průměrná zisková marže deseti největších společností v Polsku pouze 0,75 %. Nízké zisky vysvětlují, proč polské společnosti, navzdory dodržování statutární daňové sazby, nijak výrazně nepřispívají k celkovému objemu vybraných daní. Kvůli tomu, že řada společností, které skončily ve ztrátě, musely odvést alespoň nějakou korporátní daň, přesáhla částka zaplacená polskými korporacemi výši zisku, jehož tyto firmy v roce 2015 dosáhly. Pokud zohledníme pouze ziskové společnosti, pak výše daně zaplacené polskými společnostmi ze zisku odpovídá statutární sazbě 19 %.

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
PKN ORLEN S.A.	88 336 000 000 zł	465 000 000 zł	465 000 000 zł	4,19 %	12,57 %
Jeronimo Martins	39 253 872 516 zł	367 093 262 zł	367 093 262 zł	6,98 %	24,76 %
PGNiG Group.	36 464 000 000 zł	878 000 000 zł	878 000 000 zł	8,27 %	29,13 %
PGE S.A.⁷.	28 542 000 000 zł	461 000 000 zł	461 000 000 zł	-13,16 %	-12,27 %
Grupa Lotos S.A.	22 709 442 000 zł	68 026 000 zł	68 026 000 zł	-0,86 %	-34,84 %
Eurocash SA	20 318 212 635 zł	35 426 257 zł	35 426 257 zł	1,31 %	13,34 %
KGHM S.A.	20 008 000 000 zł	-113 000 000 zł	-113 000 000 zł	-25,60 %	není dostupné
PZU S.A.	18 359 044 000 zł	602 000 000 zł	602 000 000 zł	16,04 %	20,45 %
Tauron S.A.	18 375 224 000 zł	-383 556 000 zł	-383 556 000 zł	-11,91 %	není dostupné
PKO BP	14 338 809 000 zł	589 497 000 zł	589 497 000 zł	22,25 %	18,48 %
Celkem	306 704 604 151 zł	3 333 928 716 zł	2 969 486 519 zł	0,75%	89,07 %

Polské společnosti, jimiž jsme se zabývali, by měly představovat nižší riziko přesouvání zisků než jiné. Je tomu tak proto, že v Polsku i nadále existuje velké množství velkých státem vlastněných firem, v nichž má stát velký podíl. Státní firmy mají méně důvodů k přesouvání zisků.

Nízké zisky dosažené firmami v naší studii mohou být důsledkem dominantního postavení ropného a plynárenského průmyslu mezi největšími polskými společnostmi. Energetické a těžarské společnosti se musely v nedávné době vyrovnat s pádem cen komodit a následně i propadem zisků.

Zveřejňování podnikových informací

Podnikové informace jsou v Polsku oproti jiným státům střední a východní Evropy relativně neprůhledné. Podnikové účetní závěrky a dokumenty nejsou k dispozici na internetu. Zájemce tak musí osobně navštívit sídlo obchodního rejstříku. Ve všech ostatních zemích, jimiž se tato zpráva zabývá, byly účetní závěrky k dispozici on-line.

Lotyšsko

Sazba daně z příjmu právnických osob = 15 %

HDP	24 348 500 000 eur
Celkové daňové příjmy	7 100 000 000 eur
Daně ze zisků firem	400 000 000 eur
Přímé daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	1 400 000 000 eur
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	29,16 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	5,63 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	19,72 %
Příspěvky na sociální pojištění	2 000 000 000 eur
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	28,17 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	1 900 000 000 eur
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	26,76 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	800 000 000 eur
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	11,27 %

V rámci naší studie jsme v Lotyšsku zjistili největší rozdíl mezi podílem přímých daní odvedených do státního rozpočtu jednotlivci a firmami. Celkem 5,6 % daňových příjmů rozpočtu pochází z daně z příjmu právnických osob, zatímco fyzické osoby odvedly na dani z příjmu 19,7 %.

Lotyšský rozpočet má také relativně vysoký příjem z DPH (27 %) a zároveň druhé nejnižší příjmy (ze zkoumaných zemí) ze sociálního pojištění.

První desítka

Desítkة lotyšských firem s nejvyšším obratem kralují společnosti podnikající v oblasti energií a přenosových sítí, které obsadily prvních pět příček.

Lotyšské společnosti obecně odvádějí daň ze zisku ve výši odpovídající zhruba statutární sazbě. Od tohoto trendu se výrazně odchyluje společnost Latvenergo.

Podle výroční účetní závěrky zaplatila tato společnost v roce 2015 jen 8% daň ze zisku a v roce 2014 dokonce jen 0,0001 %.

V účetní závěrce se říká, že společnost využívá k dosažení těchto hodnot daňové pobídky na zavádění nových technologií. To je velmi zajímavá skutečnost, neboť Latvenergo zároveň dosáhlo v roce 2015 také zdaleka nejvyšší ziskové marže.

Také Elko Grupa systematicky dosahuje sazby, která je nižší než statutární sazba. V roce 2015 zaplatila firma na dani ze zisku pouze 5 %. V letech 2014 a 2013 zaplatila přibližně 12 %, v roce 2012 pak 6 % a 2011 4,5 %. NESTE Latvija rovněž v roce 2015 zaplatila jen 7,17 % a v roce 2014 pak 1,28 %.

Další významný problém má na svědomí dceřiná společnost polské skupiny PKN Orlen. Orlen Latvija vykázal v každém z posledních pěti let provozní ziskovou marži ve výši 0,6 %. To by naznačovalo, že výnosy a náklady firmy nepodléhají normálním tržním vlivům, jež dopadají na většinu společností. Může jít o indikaci toho, že společnost přesouvá své zisky, neboť se rozhodla omezit zisk své lotyšské dceřiné společnosti.

Zeptali jsme se na to PKN, které nám odpovědělo, že: „Vztahy mezi společnostmi ORLEN Latvija a ostatními společnostmi v rámci skupiny plně respektují místní i mezinárodní zákony, požadavky a doporučené postupy. Transakce mezi spřízněnými stranami se řídí požadavky Směrnice OECD o převodních cenách pro nadnárodní společnosti a daňové správy i specifickými lotyšskými zákony. Kromě toho jsme ještě před zavedením současné metodiky převodních cen věc konzultovali s lotyšskými daňovými úřady, které následně provedly kontrolu. Neměly žádné námitky.“

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
URALCHEM Trading	1 133 125 557 eur	29 629 382 eur	4 517 272 eur	2,61 %	15,25 %
RIMI LATVIA	785 281 263 eur	32 576 721 eur	4 623 326 eur	4,15 %	14,19 %
MAXIMA Latvija	688 799 668 eur	23 689 504 eur	4 219 672 eur	3,44 %	17,81 %
Latvenergo	521 145 687 eur	104 043 884 eur	8 465 000 eur	19,96 %	8,14 %
ORLEN Latvija	459 731 414 eur	2 758 410 eur	420 759 eur	0,60 %	15,25 %
Latvijas Gāze	444 690 000 eur	37 586 000 eur	4 274 000 eur	8,45 %	11,37 %
NESTE LATVIJA	407 320 000 eur	11 676 961 eur	836 909 eur	2,87 %	7,17 %
ELKO GRUPA	368 006 295 eur	9 155 805 eur	459 120 eur	2,49 %	5,01 %
Circle K Latvia	358 176 954 eur	25 809 423 eur	3 970 233 eur	7,21 %	15,38 %
LDZ CARGO	332 706 150 eur	4 148 505 eur	1 573 000 eur	1,25 %	37,92 %
Celkem	5 498 982 988 eur	281 074 595 eur	33 359 291 eur	5,11 %	11,87 %

Slovinsko

Sazba daně z příjmu právnických osob = 17 %

HDP	38 570 000 000 eur
Celkové daňové příjmy	14 100 000 000 eur
Daně ze zisků firem	600 000 000 eur
Přímé daně fyzických osob (např. daň z příjmu)	2 000 000 000eur
Poměr celkových daňových příjmů k HDP (%)	36,56 %
Podíl výnosů daně z příjmu právnických osob na celkových daňových příjmech	4,26 %
Podíl výnosů daně z příjmu fyzických osob na celkových daňových příjmech	14,18 %
Příspěvky na sociální pojištění	5 600 000 000 eur
Podíl sociálního pojištění na celkových daňových příjmech	39,72 %
Obecné daně ze zboží a služeb (DPH a daň z prodeje)	3 200 000 000 eur
Podíl výnosů z DPH na celkových daňových příjmech	22,70 %
Daň ze specifického zboží a služeb (např. spotřební daně)	2 000 000 000eur
Podíl výnosů daně ze specifického zboží a služeb na celkových daňových příjmech	14,18 %

Slovinsko patří k zemím, kde se podniky příliš nepodílejí na příjmech státního rozpočtu. Výnos daně z příjmu právnických osob činil v roce 2015 4,26 % celkových příjmů rozpočtu, zatímco daně z příjmu fyzických osob dosáhly podílu ve výši 14 %. Celkem se korporátní daně podílely na 1,56 % HDP, což je druhý nejnižší údaj z celé skupiny zkoumaných zemí.

Podíl příjmů z daně z přidané hodnoty a spotřebních daní vůči celkovým daňovým příjmům byl nižší než v jiných zemích a mnohem bližší průměru OECD.

První desítka

Celkem osm největších slovinských společností – nedokázali jsme dohledat údaje o zaplacených daních u dvou firem – odvedlo ze svých zisků přibližně 19% daň. Za tímto průměrem se však skrývají velké individuální rozdíly.

Například na konsolidovaném základě vykázala skupina Gorenje v roce 2015 ztrátu, ale zároveň zaplatila 5 milionů eur na dani. HSE Group zaplatila 20 milionů eur při ztrátě téměř půl miliardy eur. V celkovém součtu pak, vzhledem ke ztrátě skupiny HSE Group i samotné společnosti (viz dále), zaznamenalo deset největších slovinských firem ztrátu.

Skupina Gen-I vykázala zisk 835 mil. eur, ale od daňových úřadů dostala v tomto roce zpět 62 tis. eur. I společnost Krka dostala od úřadů peníze zpět, navzdory skutečnosti, že dosáhla značných zisků.

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
Petrol Group	3 816 881 799 eur	75 133 650 eur	6 349 277 eur	1,97 %	8,45 %
GEN-I Group	1 731 202 568 eur	8 501 259 eur	-62 402 eur	0,49%	-0,73 %
Mercator Group	2 612 418 000 eur	26 797 000 eur	2 014 000 eur	1,03 %	7,52 %
HSE Group	1 224 011 025 eur	-469 173 610 eur	19 376 592 eur	-38,33 %	-4,13 %
Krka Group	1 164 607 000 eur	180 712 000 eur	-1 449 000 eur	15,52 %	-0,80 %
Revoz	1 027 310 000 eur	12 915 000 eur	není dostupné	1,26 %	není dostupné
Lek Group	1 059 336 443 eur	96 940 559 eur	není dostupné	9,15 %	není dostupné
Gorenje Group	1 225 029 000 eur	-3 988 000 eur	5 137 000 eur	-0,33 %	-128,81 %
Telekom Group	729 543 000 eur	64 000 000 eur	661 000 eur	8,77 %	1,03 %
OMV Slovenija	598 857 000 eur	21 398 000 eur	3 398 000 eur	3,57 %	15,88 %
Celkem	12 997 278 835 eur	-183 789 142 eur	35 424 467 eur	-1,41 %	-19,27 %

Podíváme-li se na výsledky jednotlivých firem, tedy bez zahrnutí všech dceřiných společností, které mohou být v jiných zemích, vidíme, že se zde vyskytují podobné rozdíly v platbě daní.

2015	Obrat	Zisk před zdaněním	Daň z příjmu	Zisková marže	Daň jako % ze zisku před zdaněním
Petrol	3 063 509 316 eur	37 781 197 eur	4 938 680 eur	1,23 %	13,07 %
GEN-I	1 777 143 535 eur	8 762 770 eur	282 622 eur	0,49 %	3,23 %
Mercator	1 403 504 000 eur	392 000 eur	327 000 eur	0,03 %	83,42 %
HSE	1 303 650 513 eur	-315 007 781 eur	16 005 618 eur	-24,16 %	-5,08 %
Krka	1 086 526 000 eur	159 373 000 eur	-11 488 000 eur	14,67 %	-7,21 %
Revoz	1 027 310 000 eur	12 915 000 eur	není dostupné	1,26 %	není dostupné
Lek	849 413 493 eur	126 008 177 eur	není dostupné	14,83 %	není dostupné
Gorenje	683 408 000 eur	-3 057 000 eur	1 050 000 eur	-0,45 %	-34,35 %
Telekom Slovenije	634 105 000 eur	41 179 000 eur	199 000 eur	6,49 %	0,48 %
OMV Slovenija	598 857 000 eur	18 000 000 eur	3 398 000 eur	3,01 %	18,88 %
Celkem společnosti -7,8	10 550 703 364 eur	-52 576 814 eur	14 712 920 eur	-0,50 %	-27,98 %

Gorenje

Podívali jsme se blíže na účetnictví skupiny Gorenje, která měla podle našeho názoru obzvláště zajímavé daňové závazky.

Přesto, že společnost v roce 2015 vykazuje určitou daňovou povinnost, při bližším pohledu na účty se ukazuje, že tato platba je souhrnem plateb „jiných daní“ a nikoli daně z příjmu právnických osob. Společnosti se rovněž podařilo odložit platby a odepsat zisky proti ztrátám dosaženým v předchozích letech. Pokud toto všechno zohledníme, vyjde nám, že společnost v posledních pěti letech slovinské vládě nezaplatila v hotovosti žádnou daň. Zeptali jsme se společnosti Gorenje, zda je naše domněnka správná a ve Slovinsku opravdu žádnou daň

neodvedla. Společnost naše zjištění nezpochybnila. Vysvětlila rovněž, že pod označením „jiné daně“ v účetnictví společnosti se skrývaly „srážkové daně zaplacené v zahraničí“.

Krka

Farmaceutická společnost Krka má také zajímavou daňovou historii. V roce 2015 získala daňový kredit ve výši 11 milionů eur, přesto, že v daném roce vykázala solidní zisk. Rok předtím společnost zaplatila více, ale rok poté měla naopak daňovou sazbu pouze 5 %.

Za pětileté období zaplatila společnost průměrnou daň ze zisku ve výši 10,39 %, což je výrazně pod statutární sazbou slovinské daně z příjmu právnických osob.

Společnost Krka nám vysvětlila, že daňový rabat v roce 2015 byl důsledkem přeplatku na daních z předchozího roku.

Krka platí daně zálohově, dle výsledků z předchozího roku. V tomto konkrétním případě byly zisky v následujícím roce nižší, takže následně došlo k refundaci předplacené daně. Krka rovněž potvrdila, že daňová sazba společnosti je nižší díky daňovým pobídkám na výzkum a vývoj.

Závěry

Naše studie ukazuje, že nízké sazby daně nejsou pro vlády bez následků a je třeba je dorovnat jinak. Nepodaří-li se od společností vybrat dostatek prostředků, pak je třeba vládní výdaje zajistit z jiných zdrojů. Nízké zdanění firem má za následek vyšší daňové břemeno pro občany a obecně také větší míru daňové nerovnosti.

V celém tomto regionu obecně odvádějí firmy relativně menší množství prostředků než občané příslušných zemí i než země OECD.

To znamená, že daňové břemeno spočívá disproporčně na bedrech občanů, a to buď prostřednictvím vyšších přímých odvodů na dani z příjmu nebo vyšším nepřímým zdaněním zboží a služeb.

Jednou z cest, jak státy odradit od „závodu ke dnu“ v oblasti podnikových daní, je spolupráce na evropské úrovni zajišťující vytvoření společných pravidel a nařízení pro zdaňování firem. Domníváme se, že země střední a východní Evropy by se měly zapojit do aktuálních procesů směřujících k zavedení Společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob (CCCTB).

Při pohledu na desítku největších společností z každé země jsme zaznamenali významné rozdíly v objemu odvedených daní ze zisků. To lze alespoň částečně vysvětlit tím, že v mnoha zemích existují daňové úlevy umožňující společnostem výrazně snížit svou daňovou povinnost. Podle našeho názoru by země měly být v oblasti nabízení pobídek mnohem transparentnější.

Máme rovněž podezření, že nízké daňové sazby v zemích střední a východní Evropy nesnižují snahu firem pokoušet se o obcházení daňové povinnosti a přesouvání zisků. Jsou zde rovněž určité důkazy o tom, že nadnárodní společnosti v tomto regionu se v obou těchto oblastech angažují. Aby bylo možno dosáhnout vyšší míry transparentnosti ohledně toho, kolik a kde společnosti odvádějí, vlády v regionu by měly podpořit snahy přimět společnosti, aby zveřejňovaly své účetní údaje, včetně zisků, po jednotlivých zemích, v nichž působí.

(Poznámky pod čarou)

- 1 Zpráva je k dispozici zde: <http://www.eurodad.org/files/pdf/1546667-survival-of-the-richest.pdf> [ediční pozn.]
- 2 Konkrétní forma pro tento druh vykazování je známá pod zkratkou pCBCR z anglického public country-by-country reporting. Státy EU v současné době zavádějí nástroje CBCR do praxe, ovšem v neveřejné podobě. [ediční pozn.]
- 3 Toto dělení používá ve svých analýzách například Evropská komise, viz publikace Taxation Trends in the European Union, která je dostupná http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2016/econ_analysis_report_2016.pdf. [ediční pozn.]
- 4 Termín je známý též pod zkratkou BEPS z anglického base erosion and profit shifting. [ediční pozn.]
- 5 Jak bylo uvedeno výše, v případě společnosti AHOLD nebyla výroční zpráva za rok 2014 A 2015 k dispozici. Proto jsme AHOLD nezahrnuli do našich statistik. V případě Bosch Group ČR jsou k dispozici výroční zprávy pouze jeho jednotlivých obchodních společností působících v Česku, nikoliv pro celou českou část skupiny. I v tomto případě jsme se rozhodli Bosch Group do naší tabulky nezahrnout.
- 6 Dimitar Sabej je náš bulharský kolega pracující na tématu férových daní, který již v roce 2015 prováděl výzkum v této oblasti.
- 7 Společnost PGE naše údaje potvrdila, ale upozornila na to, že tento údaj zahrnuje pouze aktuální platbu daně a nezahrnuje odloženou daň. Tvrdí, že ostatní údaje nejsou daňové, pouze účetní, takže podle společnosti mohou být výsledné poměry zavádějící. PGE tvrdí, že efektivní daňová sazba dosáhla 19 % – jak se uvádí v poznámce 8.2 jejího finančního výkazu za rok 2015.

Notes

Notes

the 'information' and 'communication' fields. The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of information, and the study of the communication of information. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of communication, and the study of the communication of information. (p. 1)

These definitions are not mutually exclusive, and the two fields overlap significantly.

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of information, and the study of the communication of information. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of communication, and the study of the communication of information. (p. 1)

These definitions are not mutually exclusive, and the two fields overlap significantly.

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of information, and the study of the communication of information. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of communication, and the study of the communication of information. (p. 1)

These definitions are not mutually exclusive, and the two fields overlap significantly.

The 'information' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of information, and the study of the communication of information. (p. 1)

The 'communication' field is defined as:

...the study of the nature, sources, uses, and management of communication, and the study of the communication of information. (p. 1)

These definitions are not mutually exclusive, and the two fields overlap significantly.